

MASARYKOVA UNIVERZITA
EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA
KATEDRA EKONOMIE

Seminář Telč 2011

"Regulace konkurenčního prostředí na železnici – teorie v centru a praxe v regionech"

Perspektivy v dopravě

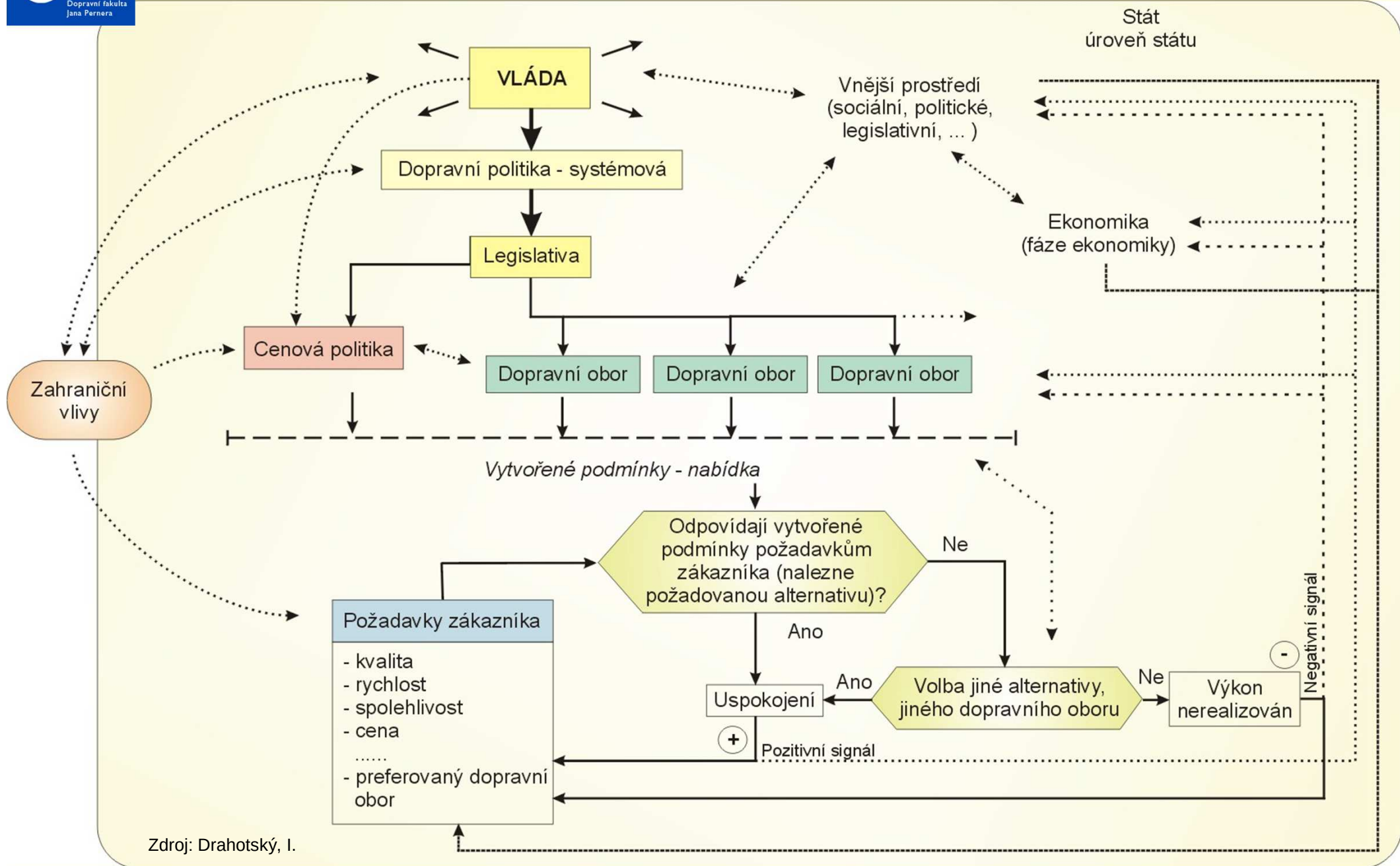
doc. Ing. Ivo Drahotský, Ph.D.

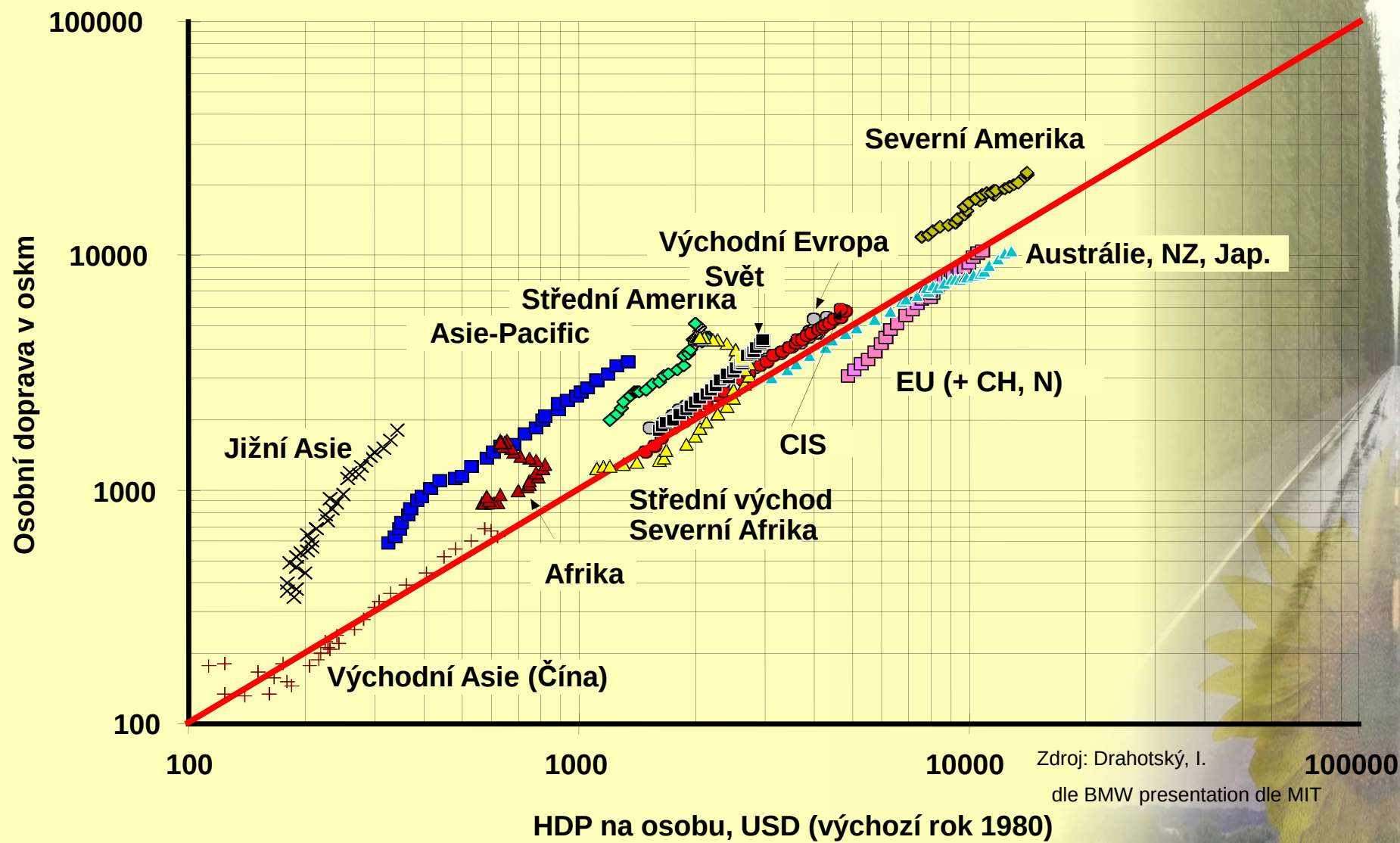
Univerzita Pardubice
Dopravní fakulta Jana Pernera
KDMML, ÚADN
Studentská 95, 532 10 Pardubice
Tel.: 466 036 429
e-mail: ivo.drahotsky@upce.cz

Vzájemné provázání dopravy a ekonomiky

- **Přímá vazba výkonu ekonomiky a dopravy**
- **Omezené naplnění cílů specifikovaných v Bílé knize DP**
- **Multidisciplinární charakter dopravy**
- **Doprava jako zdroj veřejných rozpočtů**

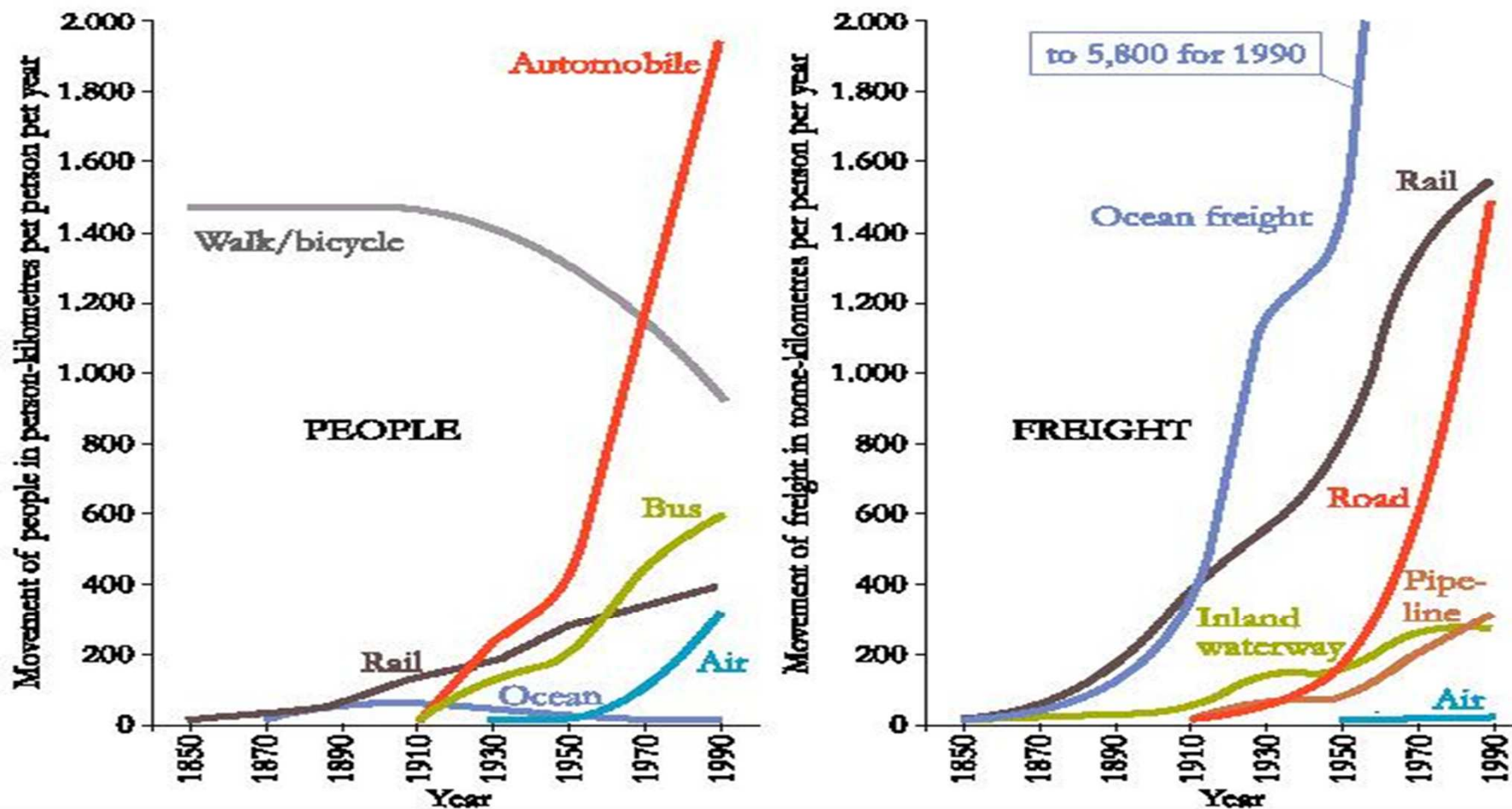
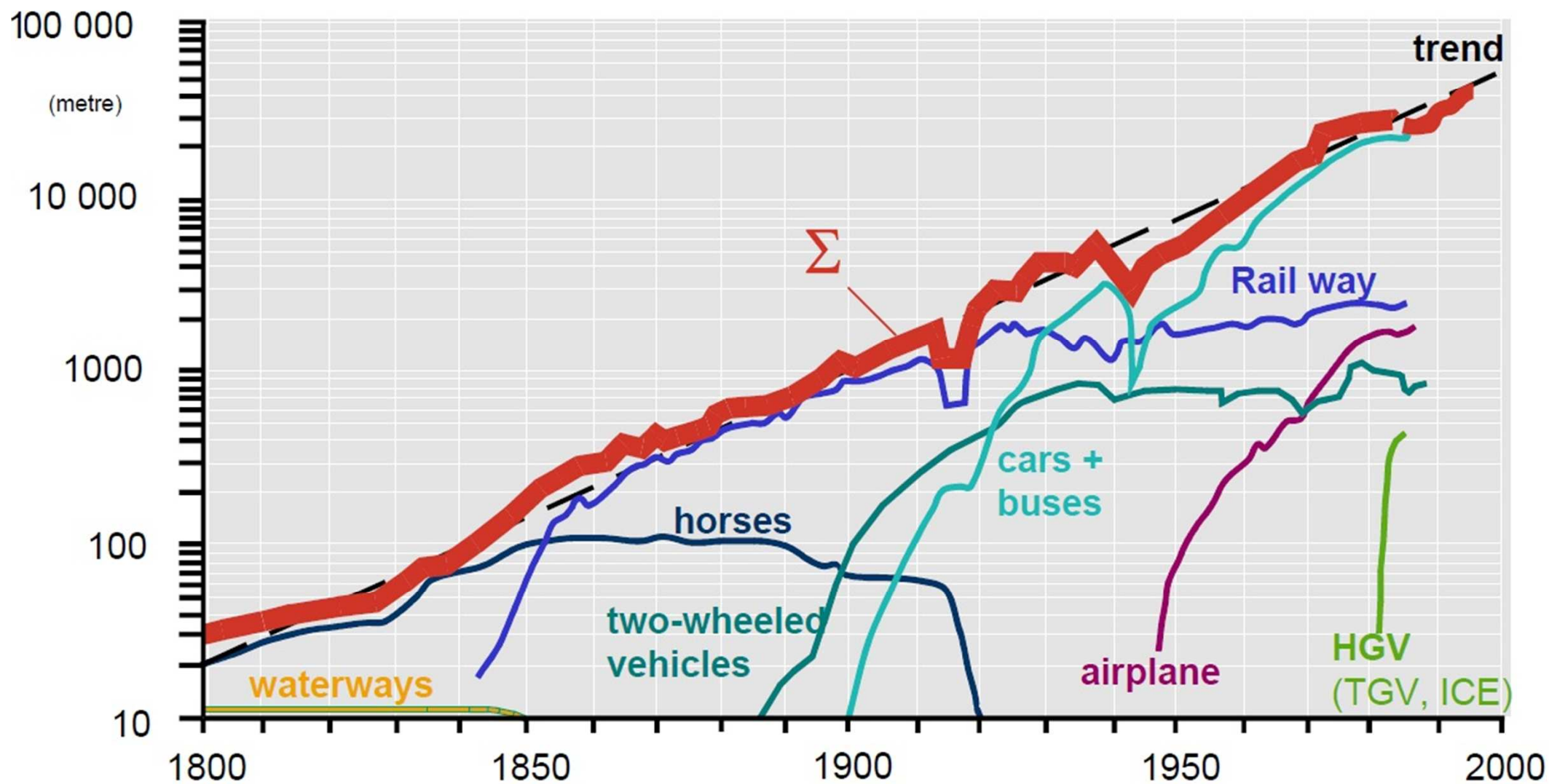

Figure 1. Worldwide per-capita movement of people and freight, 1850–1990

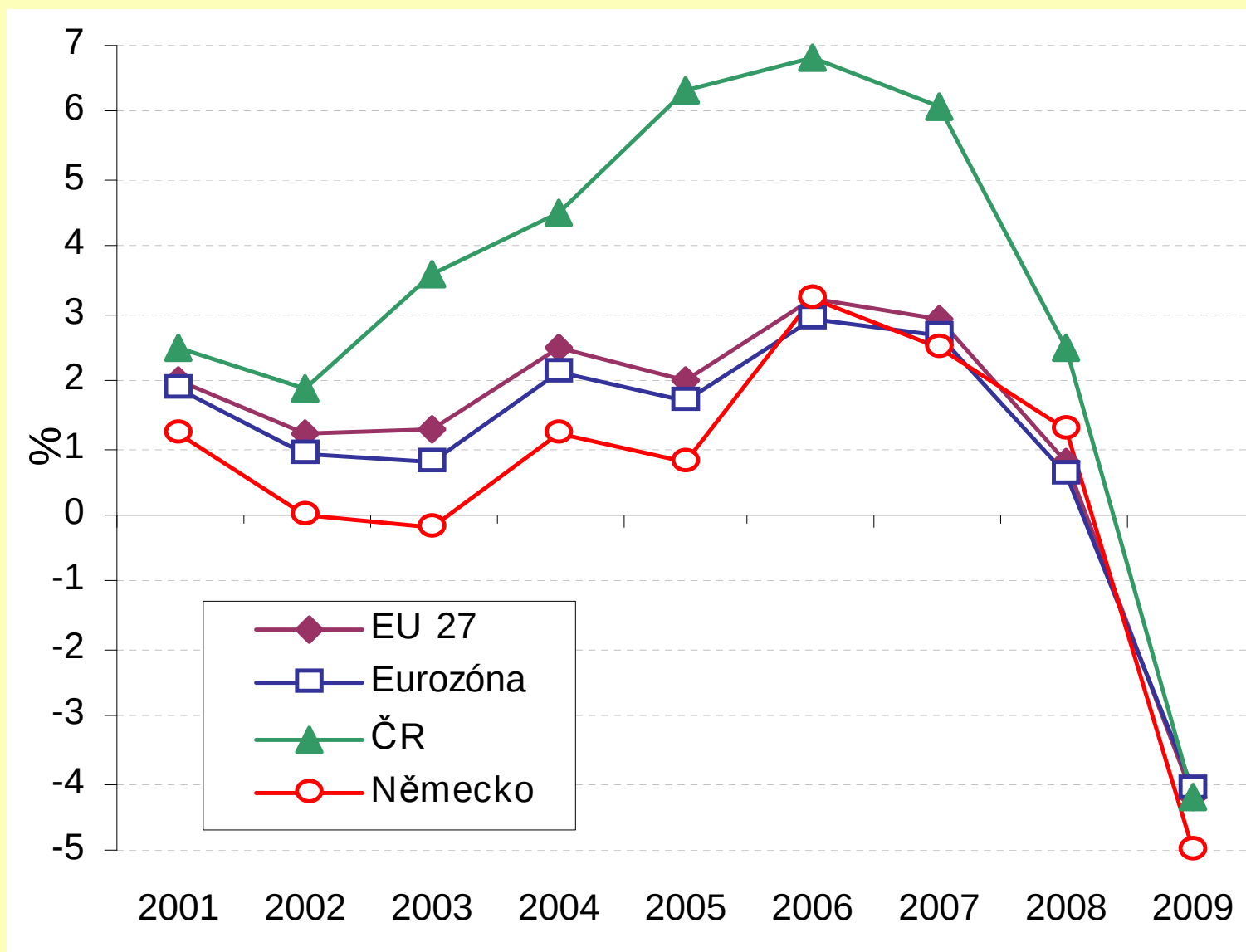
Source: Centre for Sustainable Transportation (Ref. 5)

→ Distance per day and inhabitant

Source: Drahotský, I. podle Nakicenovic, 1992, IIASA, Austria (ff.)

Vývoj HDP

Vývoj světového HDP

	1990	2000	2010	2014
G7	66,00%	66,70%	51,30%	13,00%
BRICS	9,50%	9,30%	19,70%	61,00%
Zbytek světa	24,50%	24,00%	29,00%	26,00%

G7 – USA, Velká Británie, Francie, Německo, Japonsko, Itálie, Kanada

BRICS – Brazílie, Rusko, Indie, Čína, JAR

Doprava

- **Otevřený trh ?**
 - Existence třecích ploch
 - Např. (EC, IC, železniční vozy (lokomotivy))
- **Vyhovují nabízené služby uživatelům?**
 - Specifikace zákazníka a uživatele (zákazník VS konečný uživatel)
- **Komodální přístup**
 - Nejlepší a udržitelné využívání zdrojů přinese součinnost více druhů dopravy, tj. účinné používání různých druhů dopravy samostatně a ve vzájemném spojení.
 - které bude uspokojovat přepravní potřeby uživatelů.
- **Paradox kvality !!!**
 - Obecná platnost (subjektivní přístup uživatelů)

Problematika vztahu dopravy a environmentálního prostředí

- **Externí dopady dopravy**
 - nezbytnost komplexního vnímání !
- **Ovlivňování dopravy**
 - ekonomická sféra
 - politická sféra (výstavba infrastruktury)
 - environmentální sféra
 - vzájemná provázanost
 - zaměňování i využívání jednotlivých cílů i argumentů

*„ekonomické cíle dosahované politickými nástroji
s ekologickou argumentací“*

Fiskální vazby dopravy

- **Omezování dopravy**
 - každé omezení má za důsledek za jinak stejných podmínek výpadek fiskálních příjmů veřejných financí
 - poznámka: hypotéza objevu nové technologie
 - problematika zdrojů
- **Uživatel dopravy**
 - optimalizace vnímaného užitku
 - vnímání marginálních nákladů
 - Kdo je zákazníkem ?

Primární prvek určující vývoj dopravy

- **Lidský činitel**
 - uživatel dopravy
 - konzument zboží, na jehož produkci se doprava podílí
- **Doprava – primární požadavek na přemístění (mobilitu)**
 - každý druh dopravy své přednosti i negativa
 - rozdílná technologie (příklad telekomunikace)
- **Rozhodování uživatele**
 - maximalizace užitku (na základě užitku vnímaného)
 - s ohledem na marginální náklady
- **Restrikce X Motivace**
 - možnost ovlivnění a změn chování
 - ekonomické důsledky

Ostatní aspekty vztahující se k dopravě (1)

- **Sociální otázky**
 - problémem hromadné dopravy – doprava samotná
- **Akční plány; stanoviska; doporučení; rezoluce;
a jejich efektivita!**
- **Konkurenceschopnost**
 - konkurence
 - mezi druhy dopravy – lze objektivně realizovat?
 - uvnitř odvětví
 - překážky volného trhu
 - zachování „dominantního postavení“
 - podpory – volný trh?
 - vazba na trh
 - **postavení podniků (například v oblasti železniční dopravy)**
 - (národní operátoři, konkurence vs dominantní postavení)

Ostatní aspekty vztahující se k dopravě (2)

- **Otázky preference – dopravně politické otázky**
 - dlouhodobé strategické cíle ?
 - krátkodobé příjmy ?
 - strategická úloha odvětví ?
- **Sebeklam ?**
- **Lobby !**

Problémové oblasti – podněty k zamyšlení

- Externí efekty
- Financování (PPP)
- Čerpání finančních prostředků z jiných zdrojů
- Geografická rozloha aglomerace, demografie, zdroje a cíle poptávky, modely chování obyvatel
- Restriktivní x motivační opatření

Závěr

- Harmonizace mezi druhy dopravy ?
 - Ize objektivně dosáhnout – či pouze argumentace?
- Další fakta vztažená k problematice
 - CO2; biopaliva
 - citáty a rčení
 - „platit více, ale zato za výrazně méně“
 - „princip dobrovolné skromnosti“
 - „princip předběžné opatrnosti“
- Potenciál jednotlivých druhů dopravy
 - především politická otázka »» přímá vazba na dopravní politiku
 - dopady na veřejné finance
 - ve vztahu k primárním „sponzorům“ exaktně vysvětlit:
 - proč je nakládáno s „jejich“ financemi daným způsobem
 - jakou službu dostávají
 - prokázat ve vnímání daňových poplatníků efektivní hospodaření

Závěr - vize

- **Vytvoření efektivního systému**
 - přispívajícího ke kvalitě života obyvatel
 - vytvářejícího podmínky pro komerční sféru
 - dlouhodobě udržitelného (z hlediska ekonomických i environmentálních aspektů)
 - podmínka funkčnosti

Poznámka:

- **Nezbytnost řešení politických otázek**
- **Hledání kompromisních řešení při daných vnějších podmínkách**

Budeme-li hodnotit nastalou situaci, je nutno konstatovat:

- **Konkurenční prostředí je nutno považovat z hlediska systému za přínosné.**
- **V reálném prostředí se stále vyskytují lobby snažící se vstup konkurence omezovat.**
- **Lze předpokládat negativní dopady na dominantní dopravce poskytující služby v oblasti železniční osobní dopravy.**
- **Dominantní dopravce není v současném stavu plně konkurenceschopný v rozsahu a kvalitě nabízených služeb na celé síti vůči dopravcům alternativním.**

Náměty na závěr, nebo-li jak dál!

- **Musíme vše nakupovat v levných zemích a draze dovážet do míst spotřeby v Evropě?**
- **Taková logistika negativně ovlivňuje životní prostředí?**
- **Jsou bezpečné všechny přepravní cesty?**
- **Vede k poškozování krajiny ne hospodaření na zemědělské půdě (odklon od hospodaření)?**
- **Musíme uplatňovat technologie JIT u téměř všech druhů zboží (analog. v osobní dopravě)?**

Globální výzvy

- **Očekává se vystřídání éry globalizace fragmentací,**
- **nejsou jisté podmínky, za jakých to nastane,**
- **finanční krize prokazuje, že globalizace již není říditelná,**
- **globalizace zahušťovala výrobní a organizační struktury s cílem snižovat výrobní náklady,**
- **tyto struktury se rozprostírají po celé zeměkouli,**
- **zahušťování a rozpínání struktur nejsou managementy schopny myšlenkově obsáhnout a mocensky zvládnout,**

Globální výzvy

- **objektivně je potvrzeno, že globalizace není politicky udržitelná,**
- **výměna zboží generuje vysoké zisky, ale vytváří velké sociální rozdíly a tím politickou destabilizaci (krizový management EU je jedním z příkladů),**
- **fragmentace se projevuje jako protekcionismus, měnová válka, renezanse národních států, neefektivnost supranacionálních organizací jako G20 nebo WTO,**
- **ČR tyto procesy neovlivní a přesto nedrží špatné karty.**

Univerzita
Pardubice
Dopravní fakulta
Jana Pernera

svět je v pohybu
vím jak

Děkuji za pozornost

Thank You For Your Attention

ivo.drahotsky@upce.cz

+ 420 466 036 429